

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) beleid

Inleiding

Hierna volgt het herziene MVO-beleid van Friesland Bank. Het MVO-beleid geeft antwoord op de vragen: Wat betekent Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) voor Friesland Bank? Waar staat Friesland Bank voor als het duurzaamheid of Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen betreft?

Het MVO-beleid is van toepassing op zowel Friesland Bank als ook Friesland Bank Assurantiën en Friesland Bank Investments. Friesland Bank heeft daarnaast een samenwerkingsverband met VvAA. Het MVO beleid is tevens van toepassing op Friesland Bank medewerkers die werkzaam zijn op het VvAA FB kantoor. Als laatste heeft Friesland Bank vanaf januari 2011 een meerderheidsbelang (70%) in Optimix. Optimix opereert als een aparte deelneming van Friesland Bank (“at arm's length principe”). Optimix beschikt over een eigen duurzaamheidsbeleid en zal deze aansluiten bij het MVO-beleid van Friesland Bank.

Het MVO-beleid is gericht op een afweging van belangen van alle bij de bank betrokken stakeholders op het gebied van duurzaamheid. De stakeholders bij het MVO-beleid zijn: Klanten, Medewerkers (inclusief de Raad van Bestuur), Raad van Commissarissen (RvC), de aandeelhouders, Maatschappelijke organisaties, Overheden en Toezichthouders. Bij afwegingen wordt rekening gehouden met de continuïteit van de bank, de maatschappelijke omgeving waarin de bank functioneert en wet- & regelgeving die op de bank van toepassing zijn.

Voor de implementatie van MVO binnen Friesland Bank is eigenaarschap en commitment essentieel. Hierbij hoort volledige transparantie ten aanzien van ons MVO-beleid. Het publiceren van het MVO-beleid verloopt via intranet (interne medewerkers) en via onze website frieslandbank.nl (externe geïnteresseerden). Om MVO meer ruchtbaarheid te geven is meer communicatie en uitleg nodig dan alleen het publiceren van het beleid. Daarvoor wordt de afdeling Marketing & Communicatie nauw betrokken bij de implementatie van MVO. Daarnaast is structurele wisselwerking met de buitenwereld noodzakelijk om direct op MVO-ontwikkelingen te kunnen inspelen. In dit kader gaat Friesland Bank participeren in het netwerk van MVO Nederland.

Governance en organisatie

Een adequaat ingerichte governance en organisatie zijn voor het borgen van MVO binnen Friesland Bank relevant. Hierna worden de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokkenen weergegeven:

Raad van Bestuur (RvB)/ Management Team (MT):

De RvB/ MT is verantwoordelijk voor het goedkeuren van het MVO-beleid. Relevante wijzigingen vanuit de MVO-commissie of de MVO toetsingscommissie worden voorgelegd aan het MT en vervolgens opgenomen in het MVO-beleid. Daarnaast wordt hierover naar de interne- en externe betrokkenen gerapporteerd middels een MVO jaarrapportage. Hetgeen tevens input levert voor vastlegging in het financieel jaarverslag van Friesland Bank. Bij aanpassingen wordt de RvC door de RvB op de hoogte gesteld.

MVO-commissie:

De commissie is verantwoordelijk voor het opstellen/ updaten van het MVO-beleid en uitvoer van de daaruit voortvloeiende acties. Hierbij worden de relevante afdelingen behorende bij het specifieke onderwerp betrokken (bijvoorbeeld het Facilitair bedrijf bij vraagstukken over duurzame bedrijfsvoering). De MVO-commissie kent de volgende bezetting: Lid Raad van Bestuur met het onderwerp MVO in portefeuille (Anne Vlaskamp), Lid MT (Eiso Bos) en de MVO verantwoordelijke (Michael Hollander). De MVO-commissie komt minimaal één keer per kwartaal samen, of zo vaak als nodig mocht blijken. Indien nodig wordt een MVO-werkgroep opgericht met medewerkers van de relevante afdelingen om specifieke MVO-thema's vorm te geven. De werkgroepen hebben betrekking op de invulling van MVO vanuit het interne perspectief (binnen Friesland Bank), het externe perspectief (richting klanten of leveranciers) en een “overig” perspectief. Hierbij kan de OR indien nodig als klankbordgroep dienen.

MVO toetsingscommissie:

Bij MVO vraagstukken waar sprake is van een grijs gebied; het is onduidelijk of zaken verstandig of onverstandig zijn bestaat de toetsingscommissie. Deze commissie kent de volgende bezetting: hoofd Compliance (Peter Sytsma), MT lid (Maurits van Slobbe) met mogelijkheid tot escalatie naar RvB en MVO verantwoordelijke (Michael Hollander). Uitspraken vanuit de toetsingscommissie kunnen leiden tot aanvullend beleid en/of specifieke aanvullingen op de uitsluitingscriteria (interne jurisprudentie). De vergaderfrequentie wordt niet vastgesteld en vindt plaats op basis van binnenkomende vraagstukken. Indien blijkt dat de hoeveelheid vraagstukken een vastere vergaderfrequentie vereist dan zullen repeterende afspraken worden ingepland.

De MVO jaarrapportage (voor het eerst in 2012) ten aanzien van de naleving van het beleid/activiteiten zal op transparante wijze verantwoorden in hoeverre Friesland Bank duurzaamheid effectief heeft doorgevoerd, dan wel aangeven dat op bepaalde punten nog verbeteringen en/of aanpassingen nodig zijn.

De afdeling Internal Audit doet één keer per twee jaar onafhankelijk onderzoek naar de opzet, uitvoering en effecten van het MVO-beleid van Friesland Bank. Zij rapporteert hierover aan de RvB. Bij het opnemen van MVO (KPI's) in het jaarverslag van Friesland Bank zullen de kerncijfers ook door de externe accountant worden beoordeeld.

MVO duurzaamheidshuis

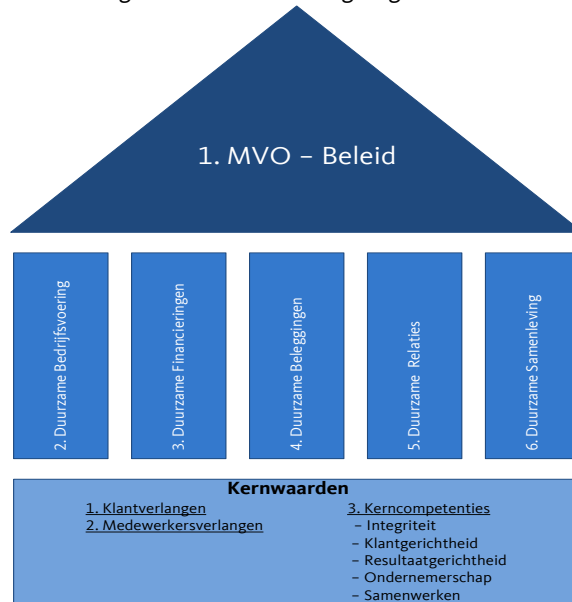
Binnen Friesland Bank zijn alle facetten omtrent MVO vastgelegd in het MVO duurzaamheidshuis. Het MVO duurzaamheidshuis is opgebouwd uit:

- de fundering, die staat voor de kernwaarden van Friesland Bank. De kernwaarden van Friesland Bank die ook mede zijn voortgekomen uit de strategie van Friesland Bank bestaan uit het klant/medewerkersverlangen en de kerncompetenties (hoofdstuk 1): Integriteit, Klantgerichtheid, Resultaatgerichtheid, Ondernemerschap en Samenwerken.
- de pijlers. In totaal zijn er 5 pijlers namelijk
 - Duurzame bedrijfsvoering (hoofdstuk 2);
 - Duurzame financieringen (hoofdstuk 3);
 - Duurzame beleggingen/investeringen (hoofdstuk 4);
 - Duurzame relaties: zowel met de medewerker als de klant (hoofdstuk 5);
 - Duurzame samenleving (hoofdstuk 6).

Op basis van deze pijlers wordt het MVO-beleid verder vorm gegeven.

- het dak, waarmee het MVO-beleid (hoofdstuk 7) wordt uitgebeeld. Het beleid geeft handvaten voor de doorvertaling van MVO naar andere beleidsstukken (bijvoorbeeld het beloningsbeleid) binnen de bank. Dit draagt bij aan het komen tot duurzame relaties, financieringen, beleggingen, bedrijfsvoering en duurzaamheid in de samenleving.

In onderstaand figuur is de hiervoor genoemde samenhang uitgebeeld:

MVO 2011

De strategie van de bank is erop gericht de klanten verantwoord keuzes te laten maken. De MVO speerpunten sluiten hierbij aan. De speerpunten voor 2011 zijn:

1. Transparantie; openheid en duidelijkheid over wat MVO voor Friesland Bank betekent;
2. Bewustwording; alle stakeholders informeren over MVO binnen Friesland Bank en dit vervolgens gedragen krijgen om de gestelde doelstellingen te realiseren;
3. Focus; afspraken nakomen ten aanzien van het overeengekomen beleid en actiepunten

Vooruitkijkend naar 2012 wordt MVO nog specifiek doorvertaald in de voor Friesland Bank strategische leidende product/marktcombinaties. Hierbij wordt mede vastgesteld welke positieve rol Friesland Bank in deze sectoren wil spelen.

Hoofdstuk 1: Kernwaarden

De kernwaarden zijn, zoals hiervoor reeds weergegeven, opgebouwd uit het klant/medewerkerverlangen en de kerncompetenties. Voor Friesland Bank zijn deze kernwaarden de fundering; de manier waarop we handelen. Het klant/medewerker verlangen zijn voortgekomen uit de strategie van Friesland Bank.

1.1 Klant / Medewerkerverlangen

Het klantverlangen is ontstaan uit de klantpanels die worden gehouden met klanten van Friesland Bank. Er vinden circa 12 klantpanels per jaar plaats, 6 voor particuliere klanten en 6 voor zakelijke klanten. Hierin wordt de dialoog gevoerd met onze klanten. Een onderwerp hierbij is wat de klant wenst, wat zijn de verlangens bij de dienstverlening van Friesland Bank. De klantverlangens zijn hieronder weergegeven:

- Ik wil behandeld worden als persoon en bij ieder contact herkend worden;
- Ik wil gekend worden in de context van mijn werk, mijn leven en mijn ambities;
- Ik wil Friesland Bank kunnen vertrouwen en dat in al haar gedragingen ervaren;
- Ik wil niet steeds hoeven vergelijken met andere banken;
- Ik wil dat wat ik al goed geregeld heb, gerespecteerd wordt;
- Ik wil dat mijn financiële belangen eerlijk en transparant worden behartigd;
- Ik wil advies dat bij mij past en ik wil dat advies ook begrijpen;
- Ik wil op de hoogte worden gehouden van ontwikkelingen die relevant voor mij zijn;
- Ik wil niet horen dat ik een relatie met de bank heb, ik wil het ervaren, nu en in de toekomst.

Het klantverlangen is doorvertaald naar de verlangens van de medewerkers van Friesland Bank.

1.2 Kerncompetenties

De hieronder weergegeven kerncompetenties zijn voor alle medewerkers van toepassing. Dit betekent onder andere dat deze kerncompetenties onderdeel zijn van de doelstellingen en zodanig zijn opgenomen in de doelstellingsformulieren van de medewerkers.

- **Integriteit:** Handhaven van sociale en ethische normen, regels en procedures in het werk, ook als de verleiding of druk om het minder nauw te nemen groot is. Vertrouwen wekken in eigen professionaliteit en integriteit.
- **Klantgerichtheid:** Onderzoeken van de wensen en behoeften van de klant en laten zien vanuit dat perspectief te denken en handelen.
- **Resultaatgerichtheid:** Handelingen en besluiten richten op het daadwerkelijk realiseren van beoogde resultaten.
- **Ondernemerschap:** Signaleren van (business-) mogelijkheden, deze zelf actief beïnvloeden en daarbij verantwoorde risico's durven nemen.
- **Samenwerken:** Actief bijdragen aan samenwerking voor gemeenschappelijke doelen, ook wanneer dat geen direct persoonlijk belang dient; daartoe de onderlinge communicatie bevorderen.

2. Duurzame bedrijfsvoering

Friesland Bank dient haar eigen verantwoordelijkheid te nemen op het gebied van duurzaamheid. MVO binnen Friesland Bank wordt hieronder, in de paragraaf duurzame bedrijfsvoering, weergegeven. Er worden/zijn afspraken of beleid gemaakt op onder andere het gebied van energie, afval, inkoop en gebouwen.

De genoemde MVO activiteiten die betrekking hebben op het Facilitair Bedrijf worden doorvertaald in het Inkoopbeleid.

2.1 Besparing nutsvoorzieningen en papier verbruik

Friesland Bank is aangesloten bij het MJA3, een Meerjarenafspraak Energie Efficiëntie, waarbij de doelstelling is om 30% energiebeperking in 2020 te hebben gerealiseerd. Deze doelstelling om het eigen energieverbruik te verminderen is enerzijds doorvertaald in het Inkoopbeleid van Friesland Bank en anderzijds in de doelstellingen van de operationele bedrijfsvoering. Concreet wordt eerst het energieverbruik gemeten waarna de doelstellingen voor 2012 en verder worden vastgesteld.

Bij vervangingsinvesteringen wordt het energieverbruik en de CO2 uitstoot nadrukkelijk meegenomen. Jaarlijks worden de resultaten van de vermindering van het energieverbruik gemonitord door het Facilitair Bedrijf.

Leveranciers van Friesland Bank zijn gevraagd wat hun doelstellingen zijn ten aanzien van MVO. Ook worden ze gestimuleerd om steeds duurzamer te gaan werken. MVO is een onderdeel van het selectieproces (RFI/RFP) van leveranciers.

Naast het energieverbruik worden ook het water- en papierverbruik gemeten om vervolgens concrete doelstellingen voor 2011 en daarop volgende jaren te formuleren.

2.2 Belastingen en corruptie

Alle producten die Friesland Bank aanbiedt aan haar relaties worden getoetst door een speciale commissie op hun Compliance met (de geest van) wet- en regelgeving waaronder de fiscale wetgeving.

Voor Friesland Bank zelf gelden uiteraard dezelfde regels als voor relaties. Friesland Bank maakt zich niet schuldig aan corruptie en is transparant in haar financiële verslaggeving en over haar uitsluitend aan de Nederlandse fiscus verschuldigde belasting.

2.3 Transparantie en verantwoording

In een paragraaf van het financieel jaarverslag 2010 legt de bank verantwoording af over MVO. Hierin worden MVO gerelateerde onderwerpen op hoofdlijnen weergegeven. Vanaf 2012 wordt een MVO jaarrapportage geïntegreerd in het jaarverslag, waarin duurzaamheidsprestaties worden weergegeven. Daarnaast wordt een visie voor 2012 aangegeven met de ambitie voor dat jaar.

3. Duurzame financieringen

Friesland Bank vindt het belangrijk om relaties van de bank te stimuleren op het gebied van duurzaamheid en dit via financieringen te bewerkstelligen. Daarnaast wil Friesland Bank bepaalde financieringen uitsluiten, soms vanuit het oogpunt van duurzaamheid maar soms ook vanuit het oogpunt dat dit niet passend is bij Friesland Bank. Hieronder wordt het beleid omtrent duurzame financieringen weergegeven.

Wat voor iedere financiering geldt is dat het onderwerp duurzaamheid in het kredietvoorstel wordt meegenomen. Daar waar niet expliciet is aangegeven dat we geen financieringen verstrekken wegens principe en/of beleid geldt dat we met een (potentiële) klant in gesprek gaan om (verder) te verduurzamen ("engagement"). Dit wordt op verschillende manieren vorm gegeven; onder andere door discussies met klanten aan te gaan in Cliënt Events, maar ook duurzaamheid een gespreksonderwerp te laten zijn bij financieringen.

3.1 Energie & broeikasgassen

Elke onderneming of particulier die Friesland Bank financiert heeft ook uitstoot van broeikasgassen, dit wordt de gefinancierde uitstoot genoemd. Friesland Bank heeft zichzelf als doel gesteld om bedrijven te stimuleren om energie-efficiënt te (gaan) werken.

3.2 Wapens

Er worden geen financieringen verstrekt aan relaties die op enige wijze betrokken zijn bij de fabricage van of handel in wapens. Bij twijfels hierover wordt de relatie hierop aangesproken en wordt zonodig de relatie beëindigd; dit conform het Klant acceptatiebeleid van Friesland Bank.

3.3 Gezondheidsmanagement

Net als Friesland Bank dienen ook bedrijven die door Friesland Bank worden gefinancierd zicht bewust te zijn van een veilige werkplek en het belang van gezonde medewerkers.

Friesland Bank stimuleert een relatie dat ook zij de ILO principes, de WHO code en de Tripartiete verklaring naleven. Werknemers dienen in een veilige omgeving te werken en niet op enige wijze worden gediscrimineerd of mishandeld.

Voor bedrijven die een belangrijke invloed hebben op gezondheid, bijvoorbeeld levensmiddelen producenten, farmaceutische bedrijven of bedrijven in de chemische industrie worden strengere regels gehanteerd. Naast dat ook zij zich dienen te houden aan de verdragen en de WHO code dienen ze ook een duidelijk beleid te hebben ten aanzien van gezondheid en mogelijke risico's.

Als er sprake is van een zakelijke financiering dan wordt in kaart gebracht in welke sector de onderneming werkzaam is en hoe de producten worden geproduceerd. Hierbij komen ook toeleveranciers en betalingsverkeer aan de orde. Als activiteiten plaatsvinden in gevoelige landen en/of sectoren en/of transacties dan wordt specifieke aandacht aan dit onderwerp gegeven. Ondernemingen die Friesland Bank mogelijk wenst te financieren moeten aangeven geen aandeel te hebben in het schenden van mensenrechten.

3.4 Dierenwelzijn

Friesland Bank vindt het welzijn van dieren belangrijk. Daarom hebben financieringen die mogelijk de dierenwelzijn kunnen schenden specifieke aandacht: Hieronder vallen:

- Ondernemingen die mogelijk beperkende huisvestingsmethoden voor leghennen, varkens en/of kalveren hanteren;
- Ondernemingen in de intensieve visserij. Ook hiervoor geldt dat bedrijven die reeds een financiering hebben worden gestimuleerd om over te stappen op diervriendelijke productie;
- Ondernemingen die entertainment aanbieden waarbij op enigerlei wijze (wilde) dieren betrokken zijn en waarbij het welzijn van de betrokken dieren niet kan worden gegarandeerd. Bijvoorbeeld: Circussen, dierentuinen of dolfinaria.

Friesland Bank financiert geen:

- Ondernemingen in de grootschalige intensieve veehouderij. Hiervoor geldt dat bedrijven die reeds een financiering hebben worden gestimuleerd om over te stappen op diervriendelijke productie;
- Ondernemingen die handelen in exotische en/of bedreigde dieren;
- Ondernemingen die op enige wijze betrokken zijn bij vechtwedstrijden met dieren;
- Ondernemingen die op enige wijze betrokken zijn bij bontgerelateerde activiteiten;
- Ondernemingen die op enige wijze betrokken zijn bij proefdieren;

Wellicht is bovenstaande opsomming niet compleet. Uitgangspunt is dat bij elke financiering het welzijn van dieren moet worden beoordeeld. Mogelijk zullen specifieke voorwaarden aan de financiering worden gesteld.

3.5 Landbouw

Friesland Bank staat een beleid voor om zoveel mogelijk grondgebonden agrarische bedrijven te financieren. Op deze wijze verkrijgen de dieren veel beweegruimte en kan volledig worden voldaan aan alle welzijnseisen. Als er over landbouw wordt gesproken gaat het daarnaast snel over intensieve veehouderij. Een intensief bedrijf is bijvoorbeeld de melkveehouderij die niet gebonden is aan land voor hun voedselvoorziening. In het kredietbeleid agrarisch staat weergegeven aan welke factoren een relatie moet voldoen om een financiering te kunnen verkrijgen. MVO gerelateerde afspraken worden opgenomen in het kredietbeleid agrarisch.

Bij het financieren van een veehouder wordt gelet op dierenwelzijn. Zo wordt er geëist dat de relatie voldoet aan alle welzijnseisen vanuit wetgeving om op deze wijze te kunnen garanderen dat het dierenwelzijn niet in het gedrang komt.

Friesland Bank financiert veel duurzame melkveehouderijen en wenst ook te groeien in de agrarische sector. Het risico bestaat dat groei en schaalvergroting van deze sector ten koste gaat van het klimaat en het milieu. Groei kan namelijk gemakkelijk leiden tot meer broeikasgassen, meer ammoniak en meer mest. Friesland Bank, gezamenlijk met veehouders en andere partijen, bespreken tijdens bijeenkomsten hoe te komen tot een reductie van de uitstoot van broeikasgassen, ammoniak en mest. In het gesprek met de relatie komt dit onderwerp ter sprake en dit wordt tevens vastgelegd in het kredietvoorstel.

Friesland Bank wil de natuur zoveel als mogelijk beschermen. Friesland Bank ontmoedigt financieringen voor activiteiten die in beschermde gebieden plaatsvinden. Bij financieringen voor landbouwers dient aangegeven te worden dat minimaal gebruik wordt gemaakt van water en het wensen te voorkomen van waterverontreiniging. Ook dient aangegeven te worden dat er voorzichtig en minimaal gebruik wordt gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen.

3.6 Visserij

Onder visserij wordt de gehele keten van vangst naar vissen en zeevruchten als ook het verkopen hiervan verstaan. Friesland Bank wil geen intensieve visserij financieren of bedrijven die op één of andere wijze betrokken zijn bij het handelen in beschermde en bedreigde soorten. Klanten worden gestimuleerd om duurzaam vis te vangen, zonder veel bijvangst en dit te certificeren door middel van de Marine Stewardship Council (MSC) of een vergelijkbare certificering. Een doelstelling is om alle gefinancierde bedrijven duurzaam te laten vissen ofwel te laten verkopen. In het gesprek met de relatie komt dit onderwerp ter sprake en dit wordt tevens vastgelegd in het kredietvoorstel.

Bedrijven waaraan een financiering wordt verstrekt moeten zich houden aan de FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries en de International Principles for Responsible Shrimp Farming. Indien de relatie hier nog niet aan voldoet zullen we het engagement proces opstarten teneinde de relatie (verder) te verduurzamen.

3.7 Maakindustrie / duurzame keten

In elk bedrijf wordt er gebruik gemaakt van toeleveranciers. In de maakindustrie zijn de toeleveranciers dermate belangrijk aangezien die veelal gevestigd zijn in "lage-lonen landen". In deze landen worden risico's gelopen ten aanzien van de fundamentele principes en rechten op het werk. (namelijk: het recht op vrijheid van vereniging en erkenning van het recht op collectieve onderhandeling, het verbod op alle vormen van gedwongen arbeid, het verbod op kinderarbeid en het verbod op discriminatie in welke vorm dan ook). Ook met de gezondheid, het gebruik van giftige stoffen en de veiligheid op het werk worden risico's gelopen. Het is belangrijk om te komen tot een duurzame keten waarbij iedereen zijn of haar verantwoordelijkheid neemt. Friesland Bank wenst informatie omtrent de keten waar het bedrijf onderdeel vanuit maakt en dan met name informatie over de toeleveranciers. Friesland Bank wenst geen financieringen die hier een negatieve invloed op hebben. In het gesprek met de relatie komt dit onderwerp ter sprake en dit wordt tevens vastgelegd in het kredietvoorstel.

3.8 Syndicaatsfinancieringen

Als Friesland Bank niet de penvoerder is van een syndicaatsfinanciering dan wordt duurzaamheid met de andere bank(en) besproken teneinde indirect de relatie (verder) te verduurzamen.

4. Duurzame beleggingen/investeringen

Friesland Bank investeert vanuit eigen middelen ook in bedrijven of in (beleggings)fondsen. Daarnaast bepaalt Optimix het beleggingsbeleid voor de (vermogensbeheer)relaties van Friesland Bank. Het MVO-beleid van Optimix sluit aan bij het MVO-beleid van Friesland Bank. Optimix zorgt ervoor dat mogelijke investeringen voldoen aan de UN Global Compact principes. Als blijkt dat een bedrijf hier niet aan voldoet en er is reeds een investering zal door middel van engagement worden geprobeerd het betreffende bedrijf te verduurzamen. Optimix draagt hier via Sustainalytics zorg voor.

4.1 Energie

In 2009 hebben banken aangegeven voorstander te zijn van heldere afspraken omtrent duurzame energie om op deze wijze verder klimaatverandering in te dammen. Doel is om de investeringen van Friesland Bank in de energiesector te laten toenemen zodat 2/3 van deze investeringen duurzaam zijn. Vanuit het klimaattoegpunt zijn investeringen in kolencentrales, waterkrachtdammen of kernenergie niet wenselijk.

4.2 Wapens

Friesland Bank onderschrijft de mede door Nederland ondertekende verdragen met betrekking tot de productie, verspreiding en handel of gebruik van specifieke wapensystemen. De bank vermijdt betrokkenheid in enige vorm bij bedrijven die actief zijn in de fabricage van of handel in wapens. Dit geldt met name voor controversiële wapens die verboden worden door bestaande en in ontwikkeling zijnde internationale wapenverdragen. Friesland Bank sluit investeringen uit in bedrijven en overheden die direct of via dochterbedrijven betrokken zijn bij wapenleveranties aan repressieve regimes, fragiele staten, terroristische groeperingen en vechtende partijen.

4.3 Natuurbehoud

Friesland Bank investeert uitsluitend in duurzame bosbouw. Friesland Bank wenst dat investeringen geen invloed hebben op de leefgebieden van plant- en diersoorten. Dit leidt ertoe dat niet geïnvesteerd wordt in bedrijven die op welke wijze dan ook betrokken zijn bij de illegale handel van bedreigde diersoorten, activiteiten ontplooiën in bedreigde bossen en andere hieraan gerelateerde activiteiten.

Een olieramp heeft veel invloed op de natuur. Friesland Bank investeert weinig tot niet in de olie en gassector. Daarnaast moet het bedrijf waarin geïnvesteerd wordt beleid hebben ten aanzien van hoe om te gaan met afval, olievoorraden, olietransport, beschermde gebieden, belastingontduiking en het respecteren van mensenrechten.

4.4 Banken

Friesland Bank zet haar overtollige middelen uit bij voornamelijk Nederlandse banken. In die zin heeft zij – zij het globaal – zicht op het beleid van deze banken t.a.v. belangrijke thema's als mensenrechten, arbeidsomstandigheden en duurzaamheid. Friesland Bank vindt het belangrijk dat ook andere banken zich ten doel stellen om steeds duurzamer te opereren en zal zich actief inzetten bij bijeenkomsten (zoals de Nederlandse Vereniging van Banken).

Friesland Bank vindt het belangrijk dat andere banken ook de UN Global Compact principes, de Principles For Responsible Investment (PRI) en de OESO Richtlijnen onderschrijven.

Friesland Bank is aandeelhouder van Triodos, een bank die maatschappelijk verantwoord ondernemen als bestaansrecht heeft.

Witwassen en financiering terrorisme

Friesland Bank wil alle mogelijkheden om witwassen van criminele inkomsten bestrijden. De Financial Action Task Force (FATF) heeft de Forty Recommendations on Money Laundering en de Nine Special Recommendations hiervoor gepubliceerd. Wolfsberg heeft ook de Anti-Money Laundering Principle on Private Banking gepubliceerd. Friesland Bank vindt het belangrijk dat ook andere banken al het mogelijke doen om witwassen en financiering van terrorisme tegen te gaan.

5. Duurzame relaties

Friesland Bank vindt het belangrijk om duurzame relaties aan te gaan met zowel haar klanten als met haar medewerkers. Niet voor niets hebben klanten en medewerkers in onze strategie en aanpak dezelfde verlangens, zoals die in hoofdstuk één zijn weergegeven.

5.1 Duurzame relatie met de medewerker

5.1.1 Indiensttreding

In de wens een duurzame relatie aan te gaan met een medewerker wordt een pré-employment screening uitgevoerd waarbij de nieuwe medewerker wordt gevraagd een Verklaring Omtrent Gedrag aan te leveren. Dit staat vermeld in de procedure Indiensttreding.

5.1.2 Mobiliteit

Voor medewerkers wordt vervoer per openbaar vervoer of fiets aangemoedigd, terwijl voor leaseauto's de keuze beperkt is tot de relatief zuinige auto's (zogenaamde ABC-regeling). Jaarlijks wordt de naleving van deze regeling getoetst.

5.1.3 Rechten op het werk

In het HRM-beleid van Friesland Bank worden de vier fundamentele ILO principes en rechten op het werk en de Tripartiete verklaring onderstreept.

Binnen Friesland Bank is er een Ondernemingsraad (OR) die is opgedeeld in een vaste bezetting en verschillende commissies. De OR brengt jaarlijks verslag uit over de adviesaanvragen die binnen de OR zijn besproken. Deze wordt via intranet aan alle medewerkers verspreid.

5.1.4 Gezondheidsmanagement

Gezondheid is het allerbelangrijkste goed. Ook op het werk dient hier bijzondere aandacht aan te worden besteed in de vorm van preventie gezien het feit dat nog vaak ongelukken op het werk plaatsvinden. Alle voorzorgsmaatregelen dienen dan ook te worden getroffen als er wordt gewerkt met gevaarlijke stoffen of in gevaarlijke omstandigheden. Friesland Bank vindt de gezondheid van haar medewerkers ook erg belangrijk en zorgt er dan ook voor dat er in een gezonde en veilige werkomgeving gewerkt kan worden. Er wordt steeds meer gewerkt met flexibele werkplekken, waarbij het meubilair over de mogelijkheid beschikt om deze zelf op de juiste hoogte te kunnen zetten. Iedere nieuwe medewerker ontvangt bij indiensttreding het document "beeldschermwerk; zitinstructie". Daarnaast wordt er regelmatig voorlichting gegeven over de juiste werkhouding.

Preventie en gezondheid betekent bijdragen aan goede arbeidsomstandigheden, zowel in fysiek opzicht als op het psychologische vlak. Ook de bedrijfsarts en de bedrijfsmaatschappelijk werker van Friesland Bank leveren vanuit dit opzicht een bijdrage aan gezondheidsmanagement. Friesland Bank stimuleert ook het Preventief Medisch Onderzoek en nodigt medewerkers die ouder zijn dan 45 jaar uit om op vrijwillige basis deel te nemen hieraan.

In het rookbeleid is aangegeven dat het niet meer is toegestaan om binnen de gebouwen van Friesland Bank te roken. Friesland Bank beschikt ook over een Alcohol- en drugsbeleid. Overmatig alcohol- of drugsbeleid kan aanzienlijke invloed hebben op het functioneren en daarmee op de veiligheid en gezondheid van de betrokkene zelf en van zijn omgeving. Met een alcohol- en drugsbeleid wordt een weelderig doel gediend: enerzijds het bevorderen van de gezondheid en veiligheid van de medewerkers, en anderzijds het beperken van de kosten voor het bedrijf.

Het Lunchcafé heeft het assortiment enige tijd geleden ook uitgebreid met biologische maaltijden om ook op die wijze de mogelijkheid te hebben voor een verantwoorde maaltijd te kiezen.

5.1.5 Klachtrecht medewerker

Binnen Friesland Bank is er een algemeen reglement individueel klachtrecht. Dit reglement beoogt een bijdrage te leveren aan goede en rechtvaardige sociale verhoudingen binnen de onderneming, door aan iedere medewerker het recht te geven om een klacht naar voren te brengen aan een daartoe binnen de onderneming ingestelde klachtrechtcommissie. Het spreekt voor zich dat Friesland Bank ook beschikt over enkele interne en externe vertrouwenspersonen.

Voor Friesland Bank is het van wezenlijk belang dat haar medewerkers betrouwbaar zijn en integer handelen. De procedure bij Misstanden, ook wel klokkenluidersregeling genoemd, geeft aan hoe gehandeld moet worden wanneer wordt vermoed dat een medewerker zich schuldig maakt aan handelingen die niet geoorloofd zijn.

5.1.6 Bonussen

Het beloningsbeleid van Friesland Bank is in overstemming gebracht met de voorschriften vanuit het Besluit beheerst beloningsbeleid, de principes van DNB/AFM en Code Banken van de NVB. Het beloningsbeleid is voor alle medewerkers van Friesland Bank en Friesland Bank Assurantiën (inclusief Raad van Bestuur) van toepassing. Het beloningsbeleid is voor medewerkers beschikbaar via intranet. Voor externe geïnteresseerden wordt het beloningsbeleid ook op internet geplaatst.

Enkele zaken uitgelicht:

- In de Code Banken is aangegeven dat een bonus maximaal 100% van het vaste jaarsalaris mag betreffen. Friesland Bank is zeer gematigd op het gebied van bonussen en heeft in haar beleid vastgelegd dat een bonus maximaal 20% van het vaste jaarsalaris mag zijn. Hiervoor dient wel als voorwaarde dat de onderneming op de Centrale Balanced ScoreCard minimaal een "6" heeft gescoord.
- In de Centrale Balanced ScoreCard zijn ook duurzame criteria opgenomen bijvoorbeeld klanttevredenheid en werknemerstevredenheid. Om de werknemerstevredenheid te meten is een medewerkerstevredenheidonderzoek uitgevoerd. Ook wordt minimaal twee keer per jaar een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. De Centrale Balanced ScoreCard wordt doorvertaald naar alle onderliggende afdelingen. In 2012 wordt ook een Key Performance Indicator opgenomen ten aanzien van duurzaamheid.
- Variabele beloningscomponenten die zijn uitgekeerd of worden toegekend aan personen die het dagelijks beleid van de financiële onderneming bepalen, kunnen worden teruggevorderd (clawback) of worden aangepast indien: a) deze beloningscomponent is toegekend op basis van onjuiste informatie, of b) deze beloningscomponent tot onbillijke uitkomsten leidt vanwege buitengewone omstandigheden in de periode waarin de vooraf vastgestelde prestatiecriteria zijn of dienen te worden gerealiseerd.

5.1.7 Opleiden & Ontwikkelen

Friesland Bank biedt medewerkers opleidings- en ontwikkelingsactiviteiten aan met als doel het behalen van de benodigde kwalificaties en het realiseren van persoonlijke ontwikkeling om inzetbaar te blijven, nu en in de toekomst. Opleidingen en aanverwante ontwikkelingsactiviteiten zijn belangrijke middelen om de kwaliteit van het personeel te waarborgen en daarmee de kwaliteit van de dienstverlening aan de klant. Vanuit enkele opleidingen is het een vereiste om "bij te blijven", oftewel jaarlijkse permanente educatie-punten te behalen.

Om adequaat de klant te kunnen adviseren ten aanzien van MVO worden alle belanghebbenden opgeleid hiervoor.

5.1.8 Personeelscondities

Medewerkers van Friesland Bank kunnen gebruik maken van personeelscondities. De actuele personeelscondities zijn vastgelegd in het document "overzicht personeelscondities".

5.1.9 Personeelsplanning en Talent management

Binnen Friesland Bank wordt momenteel gekeken naar de invulling van Strategisch Personeelsplanning en Talent management. Friesland Bank ziet hiervan de noodzaak en het belang. De afdeling HRM, gezamenlijk met een werkgroep, geven dit thema verder vorm. HRM heeft hierbij de regierol.

5.2 Duurzame relatie met klanten

Friesland Bank wenst een duurzame relatie op te bouwen met onze particuliere en zakelijke klanten. Dit blijkt ook uit het klantverlangen dat in paragraaf 1.1 is weergegeven. Om een duurzame relatie met een klant te kunnen opbouwen dient deze eerst te voldoen aan bepaalde eisen die vastgelegd zijn in het klant acceptatiebeleid. Dit betekent dat ook de klant aan bepaalde eisen dient te voldoen. Sommige eisen gelden niet alleen bij het klant worden maar ook bij het klant zijn. Hieronder wordt dit nader toegelicht.

5.2.1 Klantacceptatiebeleid / mensenrechten

Relaties die vanuit het Klantacceptatiebeleid een classificatie “hoog” scoren worden jaarlijks opnieuw beoordeeld. Er wordt getoetst of de situatie van de relatie na het moment van acceptatie of de laatste review is veranderd. Mochten er nieuwe inzichten/ontwikkelingen zijn dan wordt de onderneming wederom gevraagd aan te geven of ze geen aandeel hebben in het schenden van mensenrechten. Mochten er situaties optreden waarbij een relatie hier wel mee te maken krijgt, dan wordt bekeken hoe hiermee om te gaan. Dit zal worden vastgelegd in een stappenplan.

5.2.2 Belastingen en corruptie

Friesland Bank wil op geen enkele wijze in verband gebracht kunnen worden met zaken als corruptie en ongeoorloofde belastingpraktijken. De bank heeft een goed ontwikkeld Customer Due Diligence traject en een specifiek Cliënt Acceptatiebeleid. Alle medewerkers met klantencontacten hebben hiervoor speciale cursussen gedaan en worden regelmatig op hun kennis getoetst. In twijfelgevallen vindt een extra toetsing van de relatie plaats door de gespecialiseerde afdeling Compliance. Klanten die zich schuldig maken aan corruptie en/of ongeoorloofde belastingpraktijken zullen hierop worden aangesproken en bij aanhoudende twijfels zal de relatie worden beëindigd.

5.2.3 Klachtenprocedure

Friesland Bank hecht veel waarde aan een goede relatie met de klant. Het opbouwen van een goede relatie is mensenwerk. Daardoor kan het helaas voorkomen dat een relatie een klacht heeft. Deze klacht kan de klant via verschillende wijze bij ons indienen, via internet, e-mail of brief. Hoe er vervolgens wordt omgegaan met deze klacht is vastgelegd in het klachtenprotocol. De interne klachtenprocedure wordt zorgvuldig uitgevoerd en hierover wordt jaarlijks gerapporteerd. Indien een klant een onafhankelijke toetsing wenst zal de bank hieraan haar medewerking verlenen. Voor externe geïnteresseerden staat het klachtenprotocol op onze internet site.

6. Duurzame samenleving

6.1 Sponsoring

Door middel van sponsoring wenst Friesland Bank bij te dragen aan een duurzame samenleving. Het sponsoren van sport, cultuur en natuur gerelateerde activiteiten die passen bij de roots van Friesland Bank zijn hierbij het uitgangspunt. Vanuit het Friese sport perspectief is Friesland Bank hoofdsponsor van de Koninklijke Nederlandse Kaatsbond. Het sponsoren van de Zeehondencreche in Pieterburen en de steun aan Landschappen is gerelateerd vanuit het Friese natuur perspectief. En vanuit het cultuur perspectief is Friesland Bank sponsor van het Museum Belvédère, het museum van de hedendaagse kunst in Friesland. Ook heeft Friesland bank de Stânfries, een oud beurtschip, door financiële steun geheel laten restaureren.

Friesland Bank hecht ook belang aan het behoud van de Friese taal en heeft in dat kader een woordenboek dat het belang van de Friese taal benadrukt gesponsord. Daarnaast is Friesland Bank betrokken bij verschillende organisaties, bijvoorbeeld Bildtse Belangen, die zorgdragen voor het behoud van het Friese regionale erfgoed.

Daarnaast hecht Friesland Bank veel waarde aan het realiseren van de millennium doelen van 2015. “Een Friese blik ziet ook hoe belangrijk 2015 is”. Dit is de reden om sinds 2008 jaarlijks The Hunger Project te sponsoren.

Friesland Bank doneert de afgeschreven ICT apparatuur aan verenigingen en/of stichtingen.

In 2011 wordt het sponsorbeleid herzien en de MVO gerelateerde activiteiten worden doorvertaald.

Hoofdstuk 7. MVO-beleid

In de pijlers van het duurzaamheidshuis is in detail weergegeven waar Friesland Bank op het gebied van duurzaamheid / maatschappelijk verantwoord ondernemen voor staat. Er zijn daarnaast ook overall verklaringen die Friesland Bank onderschrijft. Deze vaak overkoepelende verklaringen komen aan bod in het “dak” van het duurzaamheidshuis, het MVO-beleid.

7.1 Verklaringen

Friesland Bank onderschrijft de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en wil alle mogelijke betrokkenheid bij het schenden van mensenrechten vermijden. Friesland Bank wil dan ook niet direct of indirect betrokken zijn bij:

- het schenden van de rechten van het kind (bijv. door kindsoldaten)
- genocide of volkerenmoord
- dictatoriale regimes

Friesland Bank onderschrijft de volgende collectieve beleidsverklaringen:

- UN Global Compact
- UN Principles for Responsible Investment
- UNEP Finance Initiative

Hoofdstuk 8. MVO in de praktijk

Het hierboven geformuleerde MVO beleid moet ook vorm krijgen in de praktijk. Om het beleid zoals hier weergegeven door te vertalen naar de organisatie zijn acties geformuleerd voor 2011 en 2012.